

Nem tüntethetnek a kémek a Parlament előtt

A Nyírfa-ügy kirobbanása óta nemcsak a hírszerzésnél, de a Nemzetbiztonsági Hivatalnál is leállt az érdemi munkavégzés — vélekedett a *Világ gazdaságnak* adott interjújában Kövér László képviselő (Fidesz), aki 1990-től tagja a parlament nemzetbiztonsági bizottságának, 1994-ig pedig elnöke volt. Szerinte a bizottság munkájában nem érvényesültek pártpolitikai szempontok Katona Béla titkosszolgálati miniszter 1995. márciusi lemondásáig, ugyanis a nemzetbiztonsága nem pártérdek. Kövér az interjúban kijelentette: a NATO bővítését ellenzöknek érdeke fűződhet a magyar titkosszolgálatok körüli zavarkeltéshez.

MUNKATÁRSUNKTÓL

— *Miért kellett hangsúlyozni, hogy a parlament nemzetbiztonsági bizottsága a Nyírfa-ügyet vizsgálva pártérdeket felretéve végezte munkáját, szemben más bizottságokkal? A nemzetbiztonság pártsemleges területnek tekinthető?*

— Pártsemlegesnek kellene lennie, és az is volt egészen 1995. március 12-ig, amikor is az ugyancsak szocialista párti Katona Béla lemondott a titkosszolgálatok felügyelő miniszteri posztról. Természetesen addig is voltak viták, ám a véleménykülönbségek nem kormánypárti és ellenzéki érdekek mentén alakultak ki. Az egyré nehezebb anyagi helyzetben lévő titkosszolgálatokat legalább politikai téren nem akartuk frusztrálni.

— *A titkosszolgálatok a központi költségvetésből egyre kisebb szleletet kapnak.*

— *Nikolits István úr, a polgári titkosszolgálatokat irányító miniszter el is mondta, hogy ő a költségvetési mérkőzésben, a tárcák harcában a nagyobb támogatottságért nem kíván részt venni. A rendőrök, a tűzoltók kimehetnek az utcára, az viszont meglehetősen furcsa lenne, ha a kémek tüntetnének — mondjuk a Parlament előtt. Szerintem mindazonáltal a költségvetési támogatás szükségessége alkalmas lehetett arra, hogy a titkosszolgálatokat ezáltal is sakkban tartsa a miniszter.*

— *Az ellenzék, illetve a Fidesz volt az, amely annak felülvizsgálatát kérte, hogy a jelenlegi titkosszolgálati struktúra, azaz az öt szolgálat léte indokolt-e.*

— Igen, ez így volt, a magas labdát mi adtuk fel Nikolits úrnak, illetve kabinetfőnökének, Somogyi Tamásnak, akik ezt kihasználva központosító törekvéseket kezdtek el.

— *Hogyan érveltek a szocialista párti bizottsági tagok: miért nem kell a Nyírfa-jelentésbe belevenni a miniszteri felelősséget?*

— Különösebb érvre nem volt szükség, a vitában egy idő után nyilvánvalóvá vált, hogy a szocialista képviselők nem lesznek hajlandók kimondani a politikai felelősséget saját miniszterükkel szemben. A Nyírfa-ügynek két szereplője van: egyrészt az Információs Hivatal volt vezetése és egyes munkatársai, valamint a nyilvánosság elé lépő Nikolits és csapata. A hírszerzés munkatársai felelősségének megállapítása egyszerűbb lehet, mivel egzaktabb, míg a politikai felelősség nem kézzelfogható, nem mérhető leírt normák szerint.

— *A miniszter miben lehet felelős?*

— A kormány felelős azért, mert elmulasztotta a nemzetbiztonsági törvény végrehajtási rendelkezéseit megalkotni, így a szolgálatok munkáját nem kellően határolták be. Véleményem szerint Nikolits úrnak azt

is fel kell róni, hogy a Nyírfa-ügy nem megfelelő kezeléssel fel nem mérhető károkat okozott a titkosszolgálatok működésében. Meglehet, a miniszter úr nem volt tisztában annak következményeivel, amit véghezvitt a magyar hírszerzésnél. A Nyírfa-ügy kirobbantásában nem lehet kizárni a személyes motivációt, a belső hatalmi harcot sem. Esetleg a miniszter kabinetjében fellelhető érdekltség is hozzájárulhatott a hírszerzés ellehetetlenítéséhez, olyan érdekek, amely a Nyírfa-dossziékban szereplő korrupciós ügyek eltusolására irányult. És természetesen az is igaz lehet, hogy a külföldi titkosszolgálatok és a szervezett bűnözői csoportok most dörzsölhetik a tenyerüket.

— *A NATO titkosszolgálat a magyar hírszerzésről kiváló minősítést adott 1996. november 14. előtt. Azóta az Információs Hivatal "átalakult". Ön szerint fennáll-e annak a veszélye, hogy egy legyengített magyar hírszerzésen keresztül jut be a KGB utódsszervezete a NATO-ba?*

— A NATO bővítésében ellenérdekeltek fel — azaz Oroszország — az Információs Hivatal körüli botrányt fel is erősítheti, a zavar Magyarországon mindenképpen jól jön nekik. Egyébként amióta Nikolits a miniszter, semmin sem csodálkozom Magyarországon. Azonban jelezni kell, hogy a rosszálláson kívül nincs

semmilyen eszköz a bizottság kezében. Nikolits úr *Kónya Imrét* bírálja folyamatosan, ellenpontba állítva *Boross Péter* egykori miniszterelnököt, aki Kónya elődje volt a bizottság elnöki székében. Megjegyzem, többek között éppen Boross Péter volt az, aki a Somogyi Tamás kabinetfőnökkel kapcsolatos aggályokra felhívta Nikolits figyelmét.

— *A jelentés csak érintőlegesen foglalkozik az IH-n belül — egyes vélemények szerint kirobbant — hatalmi harccal. Mi a véleménye a személyi változásokról?*

— Mára azok kerültek pozícióba a magyar hírszerzésnél, akik a kabinetiroda számára elvégezték az úgynevezett piszkos munkát. Mindazonáltal rámutatnék, hogy a bizottság a mélyebb összefüggéseket nem vizsgálta, és a szocialista párti képviselők kizárólag a hírszerzés működésében lévő zavarokra koncentráltak. Megjegyzem, hogy a szabálytalanságok fegyelmi úton orvosolhatók lettek volna, nem volt szükség büntetőfeljelentés megtételére.

— *Felrötták az Információs Hivatalnak, hogy túllépte hatáskörét. Hogy látja, mi volt ennek az oka?*

— Valóban túlléphetne, de hiányoztak — és részben ma is hiányoznak — azok a szabályozók, amelyek a munkájuk keretét meghatározták volna. Másrészt pedig olyan politikai elvárások fogalmazódtak meg velük szemben a kormány részéről, amelyek azt indukálták, hogy rendhagyó szerepet kellett felvállalniuk. El kell mondani, hogy a Nyírfa-adatgyűjtés során voltak szabálytalanságok.

— *Említette, hogy a hírszerző tiszteket ért retorzió túl erős volt.*

— Meglátásom szerint az ügyre azért volt szükség, mert egypár embert elakartak takarítani az Információs Hivatalból, ebbe a körbe tartozik az egykori főigazgató, *Kocsis Kálmán* is. Nikolits miniszter úr felelőssége abból is látszik, hogy bíróság elé viszi a titkosszolgálati munka értékelését, és most majd egy bíró fogja eldönteni, hogyan kell egy hírszerzőnek dolgoznia. Könnyen elképzelhető, hogy a nemzetbiztonsági törvény oly értelmezést kap a bírói ítéletben, amely ellehetetleníti a titkosszolgálati munkát, a titkosinformációkat gyűjtő szerveket.

— *Kónya Imre azt is szóvá tette, hogy a Nyírfa-ügy után egyértelmű lehet az üzenet a hatóságoknak: ha egy-egy ügyben politikusi névbe ütköznek, akkor azzal az ügygel ne is foglalkozzanak.*

— Szerintem igaza van Kónyának. Az elmondottak miatt is politikai és morális felelősség illeti Nikolitsot. A miniszter sajtónyilatkozataiban azt sugallta, hogy az MSZP vezetőire dolgoztak a hírszerzők. Amikor viszont módom volt elolvasni a Nyírfa-dossziékat, akkor vált világossá, hogy az IH munkatársai gyakorlatilag "pártsemleges" jártak el, szinte minden párt képviselőivel kapcsolatban keletkeztek információk.

— *A nemzetbiztonsági bizottság kapott-e információt arról, hogy ma az Információs Hivatal folytat-e olyan adatgyűjtést, amelyet nem a kabinetiroda rendelt meg?*

— Információm szerint jelen pillanatban nincs ilyen adatgyűjtés. Értesülésem szerint a Nyírfa-ügy kirobbanása óta, azaz tavaly év végétől fogva nemcsak a hírszerzésnél, de a Nemzetbiztonsági Hivatalnál is leállt az érdemi munkavégzés. Látszik az is, hogy a politika nem tudja kezelni és használni a titkosszolgálatokat, ilyenformán nagy a pályaelhagyók száma, akik a magánszférában vállalnak munkát. Az is feltűnő, hogy ezek az emberek pártokhoz közel álló biztonsági cégekben dolgoznak. Egyes pártoknak költségvetésen kívüli források állnak rendelkezésükre, és a "privát" titkosszolgálati munkát is meg tudják fizetni.

— *Az a vád érte az Információs Hivatalt, hogy valójában az ügyek nagy részét nem is ő derítette fel, hanem csak átvette az egyes hatóságok információit.*

— A különböző szolgálatok emberei gyakorlatilag páholyszerűen dolgoznak, egymással megosztják információikat, amit felsőbb szintre mindenki továbbad, hátha nem sikerül a hatalom egyes szereplőinek a csatornákat eldugítani, és így az illetékesek tudományt szerzhettek az ügyekről. Ez totális bizalmatlanságra utal és arra, hogy a korrupció mennyire jellemzője a helyi és országos hatalomnak, hatóságoknak.

— *Nikolits István miniszter lemondását sürgette, emellett azért elismeri az eredményeit is?*

— Nem tudok Nikolits úr kéteves tevékenységének olyan eredményéről, amelyet el kellene ismernem. K. A.